

aliis speciatim. Igitur Iudæi, ne similes essent Gentilibus, prohibiti sunt sectari hanc superstitionem.

91. Altera prohibitio est, *Non radetis barbam*. Nota. Hæc duo distincta sunt, radere barbam, & tondere barbam. Rasio fit per nouaculam: tonsio per forficem. Ratione, tota barba usque ad cutem excinditur: tonsione, decurratur, & in decentem formam redigitur. Voluit igitur Deus, Hebræos non excindere suas barbas usque ad cutem, sed eas retinere, ut etiam in vultu quandam virilitatis & sapientiæ formam ferre viderentur. Nam barba virilitatis ac virtutis insigne est.

92. Quæres 1. An omnes Hebræi hac lege fuerint obligati? Respondeo. Excipiebantur Leuitæ & leprosi, qui in legali purificatione, ut supra dixi, omnes corporis pilos radere iubebantur.

93. Quæres 2. An hæc lex pertinet etiam ad Christianos? Respondeo. Non pertinet; quia cum sit ceremonialis, abrogata est. Vnde liberum est Christianis, vel radere barbam, vel tondere, vel integram relinquere. Si tamen alicubi consuetudo inualuit radendi, vel tondendi, seruari potest.

De certo usu vestium.

94. De vestibus Pontificum & Sacerdotum dictum est cap. 7. quæst. 5. De populi vestitu extat præceptum Numer. 15. 38. *Loquere filiis Israël, & dices ad eos, ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas: quas*
cum

cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, &c. Hic tria insinuantur. Primò, quod Iudæi debuerint in extremitate vestium seu palliorum gestare fimbrias. Hoc etiam fecit Christus, ut patet Lucæ 8. 44. Vbi mulier hæmorrhøifsa legitur tetigisse fimbriam vestimenti Christi, & continuò sanata esse. Secundò, quod super has fimbrias, circumcirca debuerint inducere & extendere filum, vel tæniam, seu vittam hyacinthinam, ut hoc signo à gentilibus distinguerentur. Tertio, quod gestando & videndo huiusmodi fimbrias, debuerint esse memores mandatorum Dei. Refert Hieronymus in cap. 23. Matth. Iudæos solitos esse acutissimas spinas inferere suis fimbriis, ut ambulantes, per earum puncturam, diuinæ legis recordarentur. Utinam Christiani sint tam solliciti circa memoriam mandatorum Dei.

CAPVT XVI.

De Regibus Veteris Testamenti.

ACTENVS actum est de iis, quæ spectant ad Synagoga & Regimen Ecclesiasticum veteris Testamenti. Nunc agendum de iis, quæ concernunt Regimen & politiam temporalem. Ac primo de Iudicibus ac Regibus, qui in regimine temporali præfuerunt. De quibus hæc breuiter discutienda sunt.

1. Quæ fuerit differentia inter Reges & Iudices?
2. Qui

2. Qui, & quot fuerint Iudices? 3. Qui, & quot fuerint Reges? 4. Qui fuerint boni, & qui mali Reges? 5. Quomodo creati fuerint Reges? 6. Quomodo inaugurati? 7. Quomodo vncti? 8. Quod fuerit officium Regum? 9. Quod ius in subditos? 10. An potuerint habere plures vxores? 11. An magnas diuitias? 12. An copiosum equitatum? 13. Quales fuerint ipsorum consiliarij? 14. Quid ex his omnibus discere debeant Reges & Principes Christiani?

QVÆSTIO I.

*Quæ fuerit differentia inter Reges
& Iudices?*

1. **R**еспублика Hebræorum ab exordio sui, vsque ad captiuitatem Babylonicam, variis modis fuit gubernata. 1. per Mosen in deserto. 2. per Iosue in ingressu & diuisione terræ promissionis. 3. per Iudices post diuisionem terræ, vsque ad Samuelem. 4. per Reges, vsque ad captiuitatem Babylonicam. Nunc quæstio est, quæ fuerit differentia inter Iudices & Reges. Respondeo. Fuit triplex potissimum differentia.

2. Primo, Iudices erant Principes populi, qui extraordinariè, & in necessitate à Deo suscitabantur, eo fine, vt populum à seruitute, & de manu hostium liberarent. Vnde & Saluatores dicti sunt. Iudic. 2. 16. *Suscitauit Dominus Iudices, qui liberarent eos de vastantium manibus.* Et cap. 3. 9. *Clamauerunt ad Dominum, qui suscitauit eis Saluatorem,*

rem; & liberauit eos. Et 2. Esdræ 9. 27. *Deasti eis Saluatores, qui saluarent eos de manu hostium suorum.* Tamen enim Deus fuerit primarius populi Saluator. 1. Reg. 14. versu 39. tamen Iudices erant secundarij & subordinati, vt notat Augustinus quæst. decima octaua super Iudices. At verò Reges, vt plurimum, non excitabantur à Deo extraordinariè; sed multi, vel iure successionis, vel electione, vel per vim & tyrannidem, regnum occupabant, vt quæst. 5. videbimus. Nec eo duntaxat fine, vt liberarent populum à seruitute hostium; sed vt illum, siue pacis, siue belli tempore, gubernarent.

3. Secundò, Iudices non succedebant sibi inuicem immediatè, sed post interuallum temporis. Nam quando vnus Iudex, qui liberauerat populum ab vna seruitute, moriebatur; non succedebat alius, nisi populus, propter noua peccata, noua seruitute oppressus, peteret nouum à Deo Saluatorem. Iudic. 3. versu 9. & cap. 4. versu 3. Vnde fiebat aliquando, vt per multos annos nullus omnino esset Iudex. Verbi gratia. Post mortem Othonielis, qui fuit primus Iudex inter eos, quorum fit mentio in libro Iudicum, transferunt 18. anni, antequam Aod, secundus Iudex, à Deo suscitaretur. Nam populus, non nisi post tot annos afflictionis, petiuit à Deo liberari. Iudic. 3. v. 14. At mortuo vno Rege, mox alius succedebat. Nam Reges, vt dixi, non tantum belli & seruitutis, sed etiam pacis tempore, gubernabant populum. Certè Salomon 40. annis in summa pace gubernauit. Vnde & Rex pacificus appellatus est. 1. Paralip. 2. 2. 9.

4. Tertio, tempore Iudicum, non tam ipsi Iudices, quam Deus, qui eos suscitabat, dicebatur regere populum. At tempore Regum, Reges ipsi censebantur gubernare. Nam cum populus, tempore Samuelis, qui tunc erat Iudex, non amplius vellet habere Iudices, sed Reges, dixit Dominus Samueli: *Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos.* (1. Reg. 8. 7.) Et Samuel populo: *Vos hodie proiecistis Deum vestrum, qui solus salvauit vos de vniuersis malis & tribulationibus vestris.* ibidem cap. 10. 19. Et iterum: *Dixistis mihi: Nequaquam, sed Rex imperabit nobis; cum Dominus Deus vester regnaret in vobis.* (cap. 12. 12.) Ex quibus testimoniis constat, Deum regnasse tempore Iudicum: Reges, tempore Regum. Et Iudæos ideo fuisse reprehensos, quod non amplius vellent à Deo, per Iudices; sed à Regibus, more gentilium gubernari. Quo etiam spectat illud Iudic. 7. 18. *Quando personuerit tuba in manu mea* (inquit Gedeon Iudex) *vos quoque per circuitum clangite, & conclamate: Domino & Gedeoni.* Et ibidem v. 20. *Clamaueruntque: Gladius Domini & Gedeonis.* Vbi Deo tribuitur primarium officium: Iudici secundarium.

QVÆSTIO II.

Qui, & quot fuerint Iudices Hebræorum?

1. **I**N libro Iudicum numerantur hi. 1. Othoniel, ex tribu Iuda. 2. Aod, ex tribu Benjamin. 3. Samgar, filius Anath. 4. Debbora Prophetissa,

phetissa, vxor Lapidoth. 5. Barac, filius Abinoën. 6. Gedeon, ex tribu Manasse. 7. Abimelech filius Gedeonis. 8. Thola, ex tribu Issachar. 9. Iaïr, Gaadites. 10. Iephte. 11. Abefan Bethleemites. 12. Achialon Zabulonites. 13. Abdon Pharathonites. 14. Sampson filius Manue, de tribu Dan. Hos secuti sunt Heli & Samuel, de quibus lib. 1. Regum.

2. Othoniel liberauit Israëlitas de manu Cusan Regis Syriæ. Aod de manu Eglon, Regis Moabitaram. Samgar de manu Philistinorū. Debbora & Barac (qui simul iudicarunt) de manu Iabin, Regis Chanaan. Gedeon, de manu Madianitarum & Amalecitarum. Iephte defendit illos contra Ammonitas. Sampson contra Philistæos. Abimelech non tam fuit Iudex, quam Tyrannus, quia vi principatum inuasit, interfectis septuaginta fratribus suis, excepto Ioatham, qui solus euasit. Thola, Iaïr, Abefan, Achialon, Abdon, fuerunt quidem Iudices; sed à quibus hostibus defenderint Israëllem, non constat ex libro Iudicum.

3. De plerisque narratur aliquid speciale. De Aod: *Vtebatur viraque manu pro dextra.* cap. 3. vers. 15. De Samgar: *Percussit de Philisthym sexcentos viros vomere.* cap. 3. vers. 31. De Iaïr: *Habuit triginta filios, sedentes super triginta pullos asinarum, & Principes triginta ciuitatum.* cap. 10. 3. De Abefan: *Habuit triginta filios, & totidem filias in matrimonio.* cap. 12. vers. 8. De Abdon: *Habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes.* cap. 12. 13.

4. Plura de Gedeone, Iephte, & Sampson. Et quidē de Gedeone hæc potissimum. 1. Ab Angelo vocatus est, vt liberaret populum de manu Madianitarum. 2. Petiuit duo miracula pro con-

firmatione suæ vocationis. Vnum, vt posito velle-
re in sicca area ros matutinus madefaceret vellus,
& non aream. Alterum, vt madefaceret aream, &
non vellus. Vtrumque factum. 3. Ante pugnam
obtulit Deo sacrificium, igne de petra miraculo-
sè erumpente, & sacrificium consumente. 4. De-
struxit aram Baal, & ædificauit altare Domino.
5. Ex omni populo assumpsit trecentos tantum vi-
ros pro bello contra Madianitas. 6. Ex alterius
somnia, & somnij interpretatione, intellexit, se fo-
re victorem. 7. Mox ipse, & trecenti viri cum eo
cœperunt buccinis clangere, & confringere lage-
nas in circuitu castrorum hostilium, clamantes:
Gladius Domini, & Gedeonis. 8. Hostes territi, subito
fugerunt, & plerique propriis gladiis perierunt.
9. Reliqui à Gedeone fugati & interfecti sunt.
cap. 6. & duobus sequentibus.

5. De Iephthe hæc. 1. Fuit filius meretricis. 2. Eie-
ctus est à fratribus tamquam spurius, & habitauit
in terra Tob. 3. Inde reuocatus à Galaaditis, vt
pro ipsis pugnaret contra Ammonitas. 4. Consen-
sit ea lege, si deuictis Ammonitis, facerent illum
populi Principem. 5. Iturus ergo contra Ammoni-
tas, fecit votum Deo. (De quo voto supra, cap. 15.
§. 29. & sequentibus.) 6. feliciter pugnauit. Iudi-
cum cap. 11. per totum.

6. De Sampson hæc. 1. Natus fuit ex sterili ma-
tre, sicut Angelus futurum prædixerat. 2. Vinum
& siceram non bibit. Erat enim Nazaræus. 3. Suis
manibus leonem dilacerauit. 4. In Ascalone per-
cussit trecentos viros. 5. Cepit trecentas vulpes,
& ligatis ad caudas earum facibus, combussit se-
getes Philistinorum. 6. Dirupit vincula, quibus
erat

erat ligatus. 7. Arripiens mandibulam asini, inter-
fecit in ea mille viros. 8. Sitiens bibit aquam, mi-
raculosè egredientem ex dente maxillæ. 9. Appre-
hendit ambas portæ fores cum postibus suis, & fe-
ra; & impositas humeris suis, portauit ad verticem
montis. 10. Significauit Dalilæ meretrici, in quo
haberet vires suas. 11. Ablatis viribus, & effossi-
oculis, catenis vincetus est à Philistæis, & in carce-
rem positus. 12. Inde in locum conuiuij ductus, vt
ludibrio afficeretur. 13. Tunc, inuocato Domino,
recepit vires: Et apprehendit columnas domus
conuiuij, & sic tota domus corruit, ex cuius lapsu,
& ipse, & tria millia Philistinorum perierunt. Iu-
dic. 13. 14. 15. & 16.

7. Quidam ex supradictis ludicibus commen-
dantur in Scriptura, tamquam sancti, vt nomina-
tim Barac, Gedeon, Iephthe, Sampson. Hebr. vnde-
cimo v. 32. Ex quo sequitur, falsum esse, quod ali-
qui Caluinistæ asserunt, spurios seu illegitimè na-
tos saluari non posse. Nam Iephthe fuit spurius; &
tamen, teste Apostolo, saluatus est. Aliqui etiã mi-
raculosè, vel nati sunt, vt Sampson ex sterili matre:
vel vocati, vt Gedeon: vel victoriam consecuti, vt
plerique omnes.

QVÆSTIO III.

Qui, & quot fuerint Reges Hebræorum?

1. **A**Nte diuisionem regni fuerunt hi tres. 1.
Saul. 2. Dauid. 3. Salomon. Post Salomo-
nem secuta est diuisio regni: & ex vno, duo facta
sunt Alterum Iuda, quod continebat duas tribus,

Iuda & Benjamin : Alterum Israël, quod reliquas tribus complectebatur. Et quidem Reges Iuda habitabant in Ierusalem : Reges Israël, primò in Sichem, deinde in Thersa, postremo in Samaria.

Reges Iuda fuerunt hi :

1. Roboam, filius Salomonis.
2. Abia, filius Roboam.
3. Afa filius Abiæ.
4. Iosaphat, filius Afa.
5. Ioram, filius Iosaphat.
6. Ochozias, filius Ioram.
7. Athalia, mater Ochoziæ, vxor Ioram.
8. Ioas, filius Ochoziæ.
9. Amasias, filius Ioæ.
10. Azarias, seu Ozias, filius Amasias.
11. Ioathan, filius Azariæ.
12. Achaz, filius Ioathan.
13. Ezechias, filius Achaz.
14. Manasses, filius Ezechias.
15. Amon filius Manassis.
16. Iosias, filius Amon.
17. Ioachaz, filius Iosias.
18. Ioacim, seu Eliacim, filius Iosias.
19. Ioachin, seu Ieconias, filius Ioacim,
20. Sedechias, seu Mathanias, patruus Ioachin.

Reges Israël fuerunt hi.

1. Ieroboam, filius Nabat, Ephrataeus.
2. Nadab, filius Ieroboam.
3. Baasa, filius Abiæ, de domo Issachar.
4. Ela, filius Baasa.
5. Zambri, filius Elæ.

6. Amri.

6. Amri.
7. Achab, filius Amri.
8. Ochozias, filius Achab.
9. Ioram, frater Ochoziæ.
10. Iehu, filius Iosaphat, filij Namfi.
11. Ioachaz, filius Iehu.
12. Ioas, filius Ioachaz.
13. Ieroboam, filius Ioæ.
14. Zacharias, filius Ieroboam.
15. Sellum, filius Iabes.
16. Manahem, filius Gadi.
17. Phaceia, filius Manahem.
18. Phacee, filius Rometiæ.
19. Osee, filius Ela.

2. Hic triplex differentia notanda est inter Reges Iuda & Israël. Prima, quod omnes Reges Iuda fuerint ex eadem tribu, nempe ex tribu Iuda : Et omnes ex familia Dauid. (Excipio Athaliam, quæ habuit quidem maritum ex familia Dauid, nempe Ioram Regem; sed ipsa fuit filia Achab, filij Amri.) At Reges Israël fuerunt ex diuersis tribubus & familiis. Altera, quod Reges Iuda, si non omnes, saltem multi, manserunt in cultu veri Dei. At Reges Israël, nullo excepto, fuerunt omnes Idololatæ. Etiam Iehu. 4. Regum 10. versu 29. Tertia, quod Reges Iuda, vt plurimum, iure successionis peruenierint ad regnum. At Reges Israël variis titulis ac modis, vt quæstione quinta explicandum est.

QVÆSTIO IV.

Qui fuerint boni, & qui mali Hebræorum Reges?

1. **R**atio dubitandi sumitur ex Scriptura, quæ vno loco asserit, tres tantum fuisse bonos, vt Ecclesiast. 49. 5. *Præter Dauid, & Ezechiam, & Iosiam, omnes peccatum commiserunt.* At alibi significat, etiam alios fuisse bonos, vt Asam, Iosaphat, Ioam, Amaziam, Azariam & Ioathan. Nam in gestis singulorum ponit hanc laudem: *Fecit rectum in conspectu Domini, vt patet 3. Regum 15. 1. & cap. 22. 43. Et quarto Regum 12. 2. & cap. 14. 3. & cap. 15. 3.*

2. Hæc difficultas sic soluitur. Hi sex posteriores fuerunt quidem boni, sed non zelosi in religione & cultu Dei. Et ideo laudantur quidem, quod fecerint rectum in conspectu Domini, sed simul reprehenduntur, quod excelsa non abstulerint, neque impediuerint cultum idololatriæ. Nam sicut de singulis dicitur: *Fecit rectum in conspectu Domini;* ita mox additur: *Verumiamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat & adolebat incensum in excelsis.* 3. Reg. 22. 43. & alibi.

3. At Dauid, Ezechias, & Iosias non tantum fuerunt boni, sed etiam zelosi in religione. Nam de Ezechia & Iosia disertè legimus, quod abstulerint excelsa, ad impediendam idololatriam. 4. Reg. 18. 3. & cap. 23. 8. De Dauide verò, quod in excelsis non immolauerit. 3. Regum. 3. 3. Quod cum magna solemnitate deduxerit Arcam Domini in Ierusa

Jerusalem. 2. Reg. 6. 12. Quod desiderauerit Deo Templum ædificare, ibid. cap. 7. 2. Quod in rebus maioris momenti nihil voluerit aggredi, nisi consulto prius Deo. 1. Reg. 22. 15. & cap. 33. 2. & sequentibus. Quod ad placandum Deum erexerit altare in area Ornan, & obtulerit holocausta & pacifica. 1. Paralip. 21. 26.

4. Illud ergo, *Præter Dauid, & Ezechiam, & Iosiam, omnes peccatum commiserunt,* sic debet intelligi: Omnes Reges Iuda, præter illos tres, in eo peccarunt, quod ex quodam neglectu religionis, non abstulerint excelsa, nec impediuerint idololatriam in suis subditis. Qui sensus colligitur ex ipso contextu. Nam initio capitis laudatur Iosias à zelo religionis, quod abstulerit *abominations pietatis*, id est, excelsa, lucos, sculptilia, statuas, vt explicatur 4. Reg. 23. 4. & 2. Paral. 34. 4. Item, quod gentem suam, id est, Iudæos, qui sub Amon & Manasse erant impij & idololatræ, perduxerit ad pœnitentiam & pietatem, quod etiam prolixè recensetur 2. Paral. 35. per totum. Mox additur, nullum alium Regem fuisse parem Iosias in hoc genere, nisi Dauidem & Ezechiam: Cæteros omnes peccasse, permittendo idololatriam, & relinquendo legem Altissimi. 4. Reg. 22. 13. Et hoc modo dedisse occasionem, vt regnum Iuda, in pœnam delicti, occuparetur ab alienigenis, id est, à Chaldæis; & vasa templi cum populo transferrentur in Babylonem.

5. Dices, Non videtur ille esse sensus istius loci. Nam etiam Asa & Iosaphat abstulerunt excelsa, vt expressè habetur 2. Paralipom. 14. 2. & cap. 17. 6. Factum ergo est, omnes præter Dauidem,

Ezechiam, & Iosiam, in eo peccasse, quod ex neglectu religionis, excelsa nō abstulerint. Respondeo. Afa abstulit quædam excelsa, sed non omnia. Prius patet ex illo 2. Paralip. 14. 2. *Subuertit altaria peregrini cultus, & excelsa.* Posterius ex illo 3. Reg. 15. 12. *Purgauit vniuersas sordes idolorum, quæ fecerunt Patres eius.* Postea sequitur: *Excelsa autem non abstulit.* Iosaphat verò, cum primū cœpit regnare, nō ausus fuit auferre excelsa, in quo fuit culpabilis, iuxta illud 3. Reg. 22. 44. *Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat, & adolebat in excelsis.* Postea tamen, factus audacior, abstulit. 2. Paralip. 17. 6. *Cūque sumpsisset cor eius audaciam propter vias Domini, etiam excelsa & lucos de Iuda abstulit.* Vterque ergo, tam Afa, quam Iosaphat, in hac re peccauit: ille quidem, quod non abstulerit omnia excelsa: hic verò, quod tardè abstulerit.

6. Nota. Per excelsa intelliguntur fana, vel facella, vel altaria in altioribus locis, vt in montibus & collibus, ad colendum Deum ædificata. Erant autem duplicia. Quædam facta ad cultum falforum deorū, & seuerè prohibita. Num. 22. 41. *Duxit eum ad excelsa Baal.* Et Numer. 33. 51. *Quando transieritis Iordanem, intrantes terram Chanaan: disperdite cunctos habitatores terra illius, confringite titulos, & statuas cōminuite, atque omnia excelsa vastate.* Et Deuter. 12. 2. *Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes deos suos super montes excelsos & colles: dissipate aras eorum, & confringite statuas.* Et 3. Reg. 11. 7. *Tunc ædificauit Salomon fanum Chamos, idolo Moab, in monte, qui est contra Hierusalem.* Et cap. 12. 31. *Ieroboam fecit vana in excelsis.* Et 4. Reg. 17. 9.

Ædifi

Ædificauerunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis. Et ibid. v. 19. *Vnaquaque gens fabricata est Deum suum: posueruntque eos in fanis excelsis.* Alia ad cultum veri Dei facta, antequam templum esset ædificatū. De quibus 3. Reg. 3. 2. *Populus immolabat in excelsis: non enim ædificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum.* Inter illa, præcipuum erat in Gebaon, vt habetur ibid. v. 4. *Abiit itaque in Gebaon, vt immolaret ibi: illud quippe erat excelsum maximum.* Et 2. Paral. 1. 3. *Abiit Salomon cum vniuersa multitudine in excelsum Gebaon, vbi erat Tabernaculum fœderis Dei.*

7. Hæc etiam excelsa, non tantum post, sed etiam ante templum ædificatum, fuerunt prohibita, vt docent Theodoretus quæst. 11. Procopius & Abulensis in 3. Reg. cap. 3. Ribera lib. 1. de templo, cap. 2. Ratio est, quia Deus expressè mandauit Iudæis, vt non offerrent sacrificia in variis montibus & collibus, more gētilium, sed tantum in vno certo loco, vbi vel Tabernaculum esset, vel templum. Deut. 12. 2. *Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes deos suos super montes excelsos & colles.* Et paulò post sequitur: *Non facietis ita Domino Deo vestro: sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris, vt ponat nomen suū ibi, & habitet in eo, venietis, & offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras.* Et infra v. 13. *Cave, ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris; sed in eo quem elegerit Dominus.* Hinc Salomon fuit reprehensus, quod ante templi ædificationem, immolaret in excelsis. 3. Reg. 3. 3. *Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in præceptis David patris sui, excepto quod in excelsis immolabat.* Et reliqui Reges, qui illum secuti sunt, similiter fuerunt reprehensi,

Bb 5 quod

quod excelsa non abstulerint: tam ea, quæ facta erant ad cultum veri Dei; quam reliqua, quæ facta ad colendos falsos deos. Excipio Ezechiam & Iosiam, qui, vt supra dixi, abstulerunt. Excipio etiam excelsum Gabaon, in quo licuit offerre & immolare, ratione Tabernaculi, quod ibi conseruabatur. (2. Paralip. 1. 3.) In reliquis non licuit.

8. Atque hæc obiter dicta sint ad concilianda Scripturæ loca, initio quæstionis allata, quæ videbantur inter se pugnare. Nunc, vt clarius constet de probitate, vel malitia singulorum Regum, de singulis in particulari agendum est. Ac primo de Saule, Dauide, & Salomone, qui regnarunt ante diuisionem regni. Deinde de Regibus Iuda, & de Regibus Israël, qui postea secuti sunt. Igitur

9. SAUL, initio regni fuit bonus, rectus ac simplex. 1. Reg. 9. 2. *Saul electus & bonus: & non erat vir ac filius Israël melior illo.* Et cap. 13. 1. *Filius vnus anni erat Saul, cum regnare cœpisset, id est, Erat innocens, sicut puer vnus anni, vt explicatur cap. 15.*

17. *Cum paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israël factus es, vnique te Dominus Regem super Israël.* Mansit autem in illa probitate duobus annis.

1. Reg. 13. 1. *Duobus autem annis regnauit super Israël.* Postea à Deo desertus est propter inobedientiam. Fuit autem duplex illius inobedientia. Vna, quia Samuel dixerat illi, vt differret offerre holocaustum, donec ipse adesset. Non paruit. (1. Reg. 13. 9.) Altera, idem Samuel mandauerat illi, vt interficeret omnes Amalecitas, nullo excepto. Neque tunc paruit. (1. Reg. 15. 3.) Propter vtramque inobedientiam priuatus est regno, sicut primi parentes propter vnâ inobedientiam expulsi sunt

ex

ex paradiso. Et ab eo tēpore cœpit deferri à Deo, nec iam amplius bono, vt solet, sed malo spiritu agitabatur. 1. Reg. 15. 23. *Pro eo, quod abiectisti sermonem Domini, abiecti te Dominus, ne sis Rex.* Et cap. 16. 14. *Spiritus Domini recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam.* Et tunc, in locum illius, vnctus est Dauid. (1. Reg. 16. 13.) Nihilominus Saul adhuc vixit in regno 38. annis: & toto illo tempore Dauidem persecutus est, quem sciebat à Samuele vnctum esse in Regem (primo Regum 18. 19.)

10. DAVID fuit bonus, & vir secundum cor Dei, iuxta illud 1. Reg. 13. 14. *Quæsiuit Dominus sibi virum iuxta cor suum.* Et Actor. 13. 22. *Suscitauit illis Dauid Regem, cui testimonium perhibens, dixit: Inueni Dauid filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.*

11. At peccauit, inquires. Verum est. Neque hoc dissimulauit Scriptura, cum ait 3. Reg. 15. 5. *Eo quod fecisset Dauid rectum in oculis Domini, & non declinasset ab omnibus, quæ praeceperat ei, cunctis diebus vita sua, excepto sermone Vria Heibai, id est, excepto duplici peccato. Vno, quod adulterium commiserit cum vxore Vriæ. Altero, quod ad occultandum hoc adulterium, curauerit occidi ipsum Vriam.* (2. Reg. 11. 4.)

12. Quomodo ergo vir secundum cor Dei? Id triplici sensu intelligi potest. Primò, spectando ipsius zelum in religione, de quo supra. Secundò, conferendo illum cum plerisque aliis Regibus, qui non fuerunt tam boni, quam Dauid. 3. Reg. 11. 4. *Nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris eius.* Et alibi. Tertiò, conferendo

ferendo illum speciatim cum Saule, ut hic sit sensus: Quia Saul fuit inobediens Deo, priuatus est regno, successit illi Dauid, qui erat obediens, & faciebat omnes voluntates eius. Hic sensus colligitur ex ipso textu. Nam 1. Regum 13. 13. sic legimus: *Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quae praecepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum, sed nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quia sicut sibi Dominus virum iuxta cor suum: & praecepit ei Dominus, ut esset Dux super populum suum, eo quod non seruaueris, quae praecepit Dominus. Et Act. 13. 21. Exinde postulauerunt Regem: Et dedit illis Deus, Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin. Et amoto illo, suscitauit illis Dauid Regem, cui testimonium perhibens, dixit: Inueni Dauid filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.*

13. Vtrobique fit comparatio inter Saulem & Dauidem. Huius obedientia commendatur; illius inobedientia reprehenditur. Et iuxta hunc sensum, qui est litteralis, haec duo idem sunt: *Vir secundum cor Dei, &, faciet omnes voluntates Dei.* Vbi per voluntates, non intelligit praecepta Dei, quae in lege Moisaica scripta sunt; quia certum est, Dauidem hoc sensu non fecisse omnes voluntates Dei, cum peccauerit contra praecepta Decalogi, per homicidium & adulterium: sed intelligit mandata, quae viua voce solent dari per Prophetas aut Pontifices. Haec enim seruauit Dauid, non item Saul. Iraque in eo est differentia inter utrumque; quod quando mandabatur aliquid circa regni administrationem, Dauid parebat; Saul non parebat.

14. SALOMON, initio bonus ac sapiens; postea per mulieres alienigenas deprauatus est, & idololatra factus. 3. Regum 12. 1. *Rex autem Salomon adamauit mulieres alienigenas multas. Ac deinde subditur: Cumque iam esset senex, deprauatum est cor eius per mulieres, ut sequeretur deos alienos. In poenam huius peccati, diuisum est regnum ipsius, & maior pars data Ieroboam. ibidem v. 11. Quia non custodisti pactum meum, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud seruo tuo.* An autem egerit poenitentiam, & saluatus sit, disputat Pineda lib. 8. de rebus Salomonis, & alij plures.

15. ROBOAM, filius Salomonis, fuit malus. Peccauit autem tribus potissimum modis. Primò, Quia initio regni, spreto consilio senum, secutus est consilium iuuenum. Et sic dedit occasionem diuisionis regni, quam Salomon suo peccato erat promeritus. 3. Regum 12. 8. & 2. Paralip. 10. 8. Secundò, quia post tres annos, tam ipse, quam subditi deseruerunt Deum. 2. Paralipomenon 11. 17. & cap. 12. 1. Tertiò, quia idololatriam, & multas alias impuritates concessit. 3. Regum 14. 22. Et ideo, quinto regni sui anno, punitus est à Sefac Rege Aegypti. 2. Paralipomenon 12. 2. Mansit autem in sua impietate vsque ad finem vitae. ibidem v. 14.

16. ABIA fuit etiam malus. Initio quidem regni coluit Deum, & spem suam in illo collocauit, ut patet ex concione ipsius, quam habuit in bello contra Ieroboam, Regem Israël. 2. Paralipomenon 13. 4. Ideoque insignem victoriam obtinuit. At postea, ambulauit in omnibus peccatis Patris sui, quae fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo. 3. Regum 15. 3.

17. ASA filius eius, fuit bonus. Ac 1. abstulit effeminatos de terra. 2. purgavit omnes sordes idolorum, quæ fecerāt Roboam & Abia. 3. Maacham, matrem suam amouit, ne esset Princeps in sacris Priapi, & in luco eius, quem consecrauerat. 4. Subuertit specum eius, & confregit simulachrum turpissimum, & combussit in torrente Cedron. (3. Reg. 15. 11.) Hæc tamen in illo reprehenduntur. Primò, quod excelsa non abstulerit. Aliqua quidè abstulit: (2. Paralip. 14. 2.) non tamen omnia. (3. Reg. 15. 14.) Secundò, quod pugnaturus contra Baasan Regem Israël, habuerit fiduciam in Rege Syriæ, & non potius in Domino Deo, sicut fecerat in bello contra Æthiopes. Quod obiecit illi Hanani Propheta. (2. Paralip. 16. 7.) Tertio, quod eundem Prophetam, propter hanc increpationem, coniecero in vincula. (ibidem versu decimo.) Quarto, quod circa finem vitæ, cum laboraret podagra, non quæsierit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus sit. (ibidem versu duodecimo.)

19. IOSAPHAT fuit bonus, & multa præclare gessit. Primò, misit Leuitas & Sacerdotes per omnes ciuitates Iuda, vt docerēt populum legem Dei. (2. Paralip. 17. 8.) Secundò, abstulit reliquias effaminatorum quæ remaserant in diebus Asa patris eius. (3. Reg. 22. 47.) Tertio, cum antea non ausus fuisset auferre lucos & excelsa. (3. Regum 22. 44.) tandem factus audacior, abstulit. (2. Paralipomenon 17. 6.) Quarto, progressu temporis instituit nouam populi reformationem. (ibidem capite decimo nono, versu 4.) Quintò, cum Moabitæ & Ammonitæ contra illum insurgerent, ipse publico ieiunio

iunio indicto, supplex ad Deum confugit, & insignem victoriam obtinuit. (ibidem cap. 20. 1.) In duobus tamen reprehensus est. Primò, quod Achab Regi Israël præbuerit auxilium contra Regem Syriæ, in oppugnanda Ramoth Galaad. Hoc obiecit illi Propheta 2. Paralip. 19. 2. *Impio præbes auxilium, & his, qui oderunt Dominum, amicitia iungeris. Et idcirco iram quidem Dei merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda.* Secundò, quod amicitiam contraxerit cum Ochozia, filio Achabi. Quod etiam illi obiectum est à Propheta 2. Paralipomenon 20. 35. *Post hæc inuit amicitias Iosaphat Rex Iuda cum Ochozia Rege Israël, cuius opera fuerunt impiissima. Et particeps fuit, vt facerent naues, qua irent in Tharsis: feceruntque classem in Asiongaber. Prophetauit autem Eliezer ad Iosaphat, dicens: Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussu Dominus opera tua, contritaque sunt naues, nec potuerunt ire in Tharsis.*

19. IORAM fuit malus. Acta eius sunt hæc. 1. Accepit vxorem idololatricam, nempe Athaliam, filiam Achab Regis Israël. 2. Occidit omnes fratres suos gladio, & quosdam de Principibus Israël. 3. Derelicto Deo, fabricauit excelsa in vrbus Iuda, & præuaricari fecit habitatores Ierusalem. 4. Ideo ab Elia Propheta per litteras reprehensus est. (Quod contigit multis annis post raptum Eliæ.) Et grauius à Deo punitus. Pœnæ fuerunt hæc. Primò, Defecerunt ab eo Idumæi, & rebellarunt. Secundò, Defecit etiam vrbs Lobna, quæ erat in tribu Iuda. Tertio, Philistæi & Arabes vastauerunt terram Iuda: Et diriperunt omnem substantiam Regis Ioram: Et

Et insuper occiderunt eius uxores & filios, excepto vnico Ioachar, qui & Ochozias dictus est. Quarto, Deus percussit illum insanabili languore alui, quo toto biennium affligebatur. Et tandem longa tabe consumptus, egressit viscera, & mortuus est. Quinto, Populus non fecit illi exequias, nec sepeliuit in sepulchro Regum. Hæc omnia habentur, partim 4. Regum 8. 17. partim 2. Paralip. 21.

20. OCHOZIAS fuit etiam malus. Nam primo, Seductus est à matre sua Athalia. Secundo, Vtebatur Consiliariis ex domo impiissimi Achab, qui erat pater Athaliae. Tertio, Cum Ioram filio Achab, Rege Israël iuit ad bellum contra Hazaël Regem Syriæ, in Ramoth Galaad. Quarto, Eundem Ioram in bello vulneratum, & reuersum in Iezrahel, inuisit. Quinto, Ibi superueniens Iehu, vtrumque occidit: ac simul deleuit totam domum Achab, vt ipsi erat mandatum à Deo per Prophetam. 4. Regum 8. 25. & cap. 9. 7. & 2. Paralipomenon 22. 2.

21. ATHALIA, mater Ochoziæ, fuit impiissima. Mortuo filio, occupauit regnum: Et, vt sola possit regnare, interfecit omnes masculos stirpis Regiæ, præter Ioas filium Ochoziæ, qui à sorore sua Iosaba, vxore Ioiadæ Pontificis, occultè subtractus & absconditus est. Deinde, anno septimo, Ioas, autoritate eiusdem Pontificis, publicè promulgatus est Rex, & Athalia interfecta. 4. Regum 11. & 2. Paralip. 22.

22. IOAS, primo bonus, postea pessimus. Optime se gessit, quamdiu vixit Ioiada Pontifex, ex cuius directione & consilio hæc fecit. Primo, Curauit instaurari templum, quod sub Athalia, Ocho-

zia,

zia, & Ioram, fuerat neglectum, & ferè collapsum. Secundo, Liberauit Ierusalem à periculo obsidionis. Misit enim Hazaëli Regi Syriæ magnam pecuniæ summam, partim ex thesauro Templi, partim ex Palatio Regio, vt non obsideret Ierusalem, cum ad eam obsidendam appropinquaret. At mortuo Pontifice, delinitus est obsequiis Principum Iuda, & hæc patrauit. Primo, Concessit exercitium idololatriæ. Secundo, Interfecit Zachariam, filium Ioiadæ Pontificis, qui ipsum & Principes Iuda, totumque populum increpabat, propter idololatriam. Sed non impunè. Nam sequenti anno post mortem Zachariæ, tam Rex ipse, quam alij omnes ab exercitu Syrorum puniti sunt. Et tandem Rex à seruis suis interfectus. (4. Reg. 12. & 2. Paralipomenon 24.)

23. AMASIAS imitatus est patrem suum. Nam initio fuit bonus; deinde malus. Gesta eius describuntur 4. Reg. 14. & 2. Paralip. 25. Sunt autem hæc. 1. Confirmato regno, iussit iugulari eos, qui interfecerant patrem suum Ioas. Non tamen filios eorum, propter legem, quæ prohibet filios occidi pro patribus. Tunc enim adhuc erat obseruans legis Mosaicæ. 2. Collegit duplicem exercitum contra Idumæos, qui iam pridem rebellauerant: Vnum ex populo Iuda; alterum ex populo Israël. 3. Monitus à Propheta, vt dimitteret exercitum Israël, vt pote impium, & à Deo alienum: obtemperauit, & victoriam obtinuit contra Idumæos. Ex quibus interfecit decem millia: & totidem ex altissima petra præcipitauit. Hactenus benè. Deinceps malè. 1. Rediens ex victoria, asportauit secum Deos Idumæorum,

Cæ quos

quos cœpit in Ierusalem adorare, & incensum illis adolere. Ob quam causam, missus ad eum Propheta, dixit illi: *Cur adorasti deos, qui non liberauerunt populum suum de manu tua?* Cui respondit Amasias: *Num consiliarius Regis es? Quiesce, ne interficiam te.* Tunc abiens Propheta, inquit: *Scio quod cogitauerit Deus occidere te, quia fecisti hoc malum, & insuper non acquiecuisti consilio meo.* 2. Post hæc traditus est in reprobum sensum, & insolentior factus propter supradictam victoriam, inito pessimo consilio, prouocauit Regem Israël ad bellum, putans quod & illum posset sibi subiugare. Rex Israël, miratus temeritatem hominis, proposuit illi parabolam de Carduo & Cedro Libani: Volens significare, quod sicut Carduus nullo modo potest comparari cum Cedro; ita Rex Iuda nullo modo possit comparari cum Rege Israël. Non acquieuit Amasias. Itaque Rex Israël venit cum exercitu in Bethsames, quod est oppidum Iuda, & ibi fugauit exercitum Amasias. Ipsum Amasiam cepit captiuum, & duxit in Ierusalem: ibique diripuit omnem thesaurum Templi, & Palatij Regis; ac tandem relicto ibidem Amasia cum obsidibus reuersus est in Samariam. 3. Interea moritur Rex Israël. 4. Contra Amasiam verò conspirant Ciues in Ierusalem, eo quod propter ipsius defectionem à cultu Dei, & introductam idololatriam, multas calamitates paterentur. 5. Ipse, cognita eorum conspiratione, fugit in Lachis: sed frustra. Nam ibi à conspiratis interfectus est.

24. OZIAS, seu ASARIAS, filius Amasias, cum esset 16. annorum, à toto populo electus est Rex.

Rex. Fuit quidem bonus, sed propter vsurpatum officium Sacerdotale, quod ipsi non congruebat, à Deo punitus est lepra. Acta eius describuntur 4. Regum 15. & 2. Paralip. 26. Sunt autem triplicia. Nam quædam contigerunt tempore belli: alia tempore pacis: alia circa finem vitæ. Tempore belli fecit hæc, ex consilio & directione Zachariæ Videntis. 1. Muniuit Ierusalem multis turribus. 2. In turribus collocauit machinas diuersi generis, quæ sagittas & saxa iaciebant. 3. Instruxit exercitum trecentorum & septem millium, & quingentorum. 4. Comparauit illis omnia armorum genera, clypeos, hastas, galeas, loricas, arcus, fundas, & his similia. 5. Edificauit Ailath, siue Elath, siue Ailam, in finibus Idumæorum, & restituit eam Iudæ. 6. Sæpè sæliciter pugnavit contra Philistæos. 7. Destruxit murum vrbis Geth, & Iabinæ, & Azoti. 8. Edificauit oppida in ditioe Azoti Philistijm. 9. Vicit etiam Arabes & Ammonitas, qui postea coacti sunt illi dare tributum. Et propter tam celebres victorias, diuulgatum est nomen eius vsque ad introitum Egypti. Tempore pacis, deditus erat agriculturæ. Habebat plurimos vinitores in Carmelo, & alibi. Fodiebat cisternas ad colligendam aquam pro pecoribus, quorum numerosissimos alebat greges. Tandem circa annum regni 43. propter multa præclare gesta in superbiam elatus, Sacerdotale officium ausus est vsurpare. Nam ingressus in templum Domini, voluit adolere incensum super altare thymiamatis, obistente Pontifice. Mox lepra in frontem percussus, & à Sacerdotibus è templo

eiectus est. Et sic mansit leprosus vsque ad finem vitæ suæ, habitans in domo s̄ parata extra Ierusalem. Interea Ioathan, filius eius, administrabat regnum.

25. IOATHAN, filius Ozias, fuit bonus. De quo scriptum est 2. Paralipomenon 27. 2. *Fecit quod rectum erat coram Domino, iuxta omnia, quæ fecerat Ozias pater suus; excepto, quod non est ingressus templum Domini, ad usurpandum officium sacerdotale. In quo præcelluit patri. Vnum in eo reprehenditur. 4. Reg. 16. 35. Veruntamen excelsa non abstulit. De cætero in omnibus benè se gessit, iuxta illud 2. Paralipomenon 27. 6. Corroboratusque est Ioathan, eo quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo.*

26. ACHAZ, filius Ioathan, fuit impius. De quo 4. Reg. 1. & 2. Paralip. 28. habemus hæc. Primò, derelicto Domino Deo patrum suorum, secutus est idololatriam Regum Israël. 2. Fecit statuas, & coluit eas in excelsis, in collibus, & sub omni ligno frondoso, immolando victimas, & incensum adolendo. 3. Lustrauit filios suos in igne, & consecrauit eos idolis. Propter has causas, tam ipse, quam subditi eius grauissimè puniti sunt, & sæpius bello oppressi. Primò, à Rasin Rege Syriæ. 2. A Phacee Rege Israël. (2. Paralipomenon 28. 5. & sequētibus.) 3. Ab utroque coniunctim (4. Reg. 16. 5. & Isaia 7. 5.) 4. Ab Idumæis. 5. A Philistæis. 6. A Rege Assyriorum. Hæc omnia contigerunt propter peccata Regis Achaz. (2. Paralipomenon vigesimo octauo, versu decimo septimo, & sequentibus.)

27. EZECHIAS, filius Achaz, fuit optimus, iuxta

iuxta illud 4. Reg. 18. 5. *Post eum non fuit similis ei de cunctis Regibus Iudæ: sed neque in his, qui ante eum fuerunt. Et ibidem: Unde & erat Dominus cum eo, & in cunctis, ad quæ procedebat, sapienter se agebat. Gestæ eius describuntur, partim loco citato, partim 2. Paralipomenon 29. & tribus sequentibus. Præcipua sunt hæc. Primò, sustulit idololatriam, & verum Dei cultum restituit, hoc ordine. 1. Contriuit statuas & idola, quæ Achaz pater eius fabricauerat. 2. Dissipauit excelsa, & succidit lucos. 3. Confregit serpentem æneum, quem fecerat Moses; quia filij Israël adolebant ei incensum. 4. Curauit per Leuitas & Sacerdotes repurgari templum, Tabernaculum, vasa sacra; quæ à patre ipsius fuerant contaminata. 5. Ipsos quoque Leuitas ac Sacerdotes monuit sui officij, vt offerrent sacrificia, & restituerent vsum organorum, psalteriorum, cithararum. 6. Curauit celebrari Phasæ in Hierusalem, conuocatis eo non tantum subditis, qui erant in regno Iudæ; sed etiam filiis Israël, qui remanserant ex aliis tribubus, & non erant cum reliquis ducti in captiuitatem à Rege Assyriorum.*

28. His peractis, venit Sennacherib Rex Assyriorum cum ingenti exercitu contra Ezechiam, & obsedit Hierusalem. Ezechias totam spem suam ponebat in Deo, eumque supplex orabat pro liberatione. Nec frustra. Nam quadam nocte Angelus Domini venit in castra Assyriorum, & percussit centum octoginta quinque millia hominum. Mox fugit Sennacherib, & rediit in Niniue, ibique à filiis suis interfectus est.

29. Post hæc ægrotauit Ezechias, & ab Isaia

Propheta monitus est, vt disponderet se ad mortem. Iterum orauit cum fletu; & responsum est illi à Domino per eundem Prophetam: *Audui orationem tuam, & vidi lacrymas tuas; & ecce sanauit te: Die tertio ascendes templum Domini. Et addam diebus tuis quindecim annos.* Ezechias audita hac promissione, petiuit signo seu miraculo eam confirmari. Factum est. Erat autem hoc signum. Umbra rediit decem gradibus retrorsum in horologio, quibus descenderat.

30. Rex Babylonis, cum intellexisset de morbo Ezechiae, misit ad eum Legatos & munera; quibus ipse lætatus est. Et ostendit Legatis omnem suum thesaurum. Quo nomine reprehendit illum Isaias, ac prædixit fore, vt omnis thesaurus regius auferatur à Babyloniis, quod postea, tempore captiuitatis Babylonicæ, factum est.

31. MANASSES, filius Ezechiae, fuit pessimus, sicut Achaz auus eius. Duo generatim fecit mala. Primò, abrogauit cultum Dei, quem Ezechias, pater eius, instaurauerat. Secundò, reuocauit idololatriam, quam Achaz introduxerat. Speciatim hæc. 1. *Ædificauit excelsa.* 2. *Erexit aras Baal.* 3. *Fecit lucos, & adorauit omnem militiam cæli.* 4. *Exstruxit aras idolorum in templo Domini.* 5. *Traduxit filium suum per ignem.* 6. *Ariolatus est, obseruauit auguria, fecit pythones, multiplicauit aruspices.* 7. *Fudit sanguinem innoxium.* Propter hæc minatus est Deus per Prophetas: *Ece ego inducam mala super Ierusalem & Iudam, vt quicumque audierit, unniant amba aures eius.* (4. Reg. 21. 12.) Postea venerunt Principes Assyriorum

riorum cum exercitu, & Manassen vinctum catenis ac compedibus duxerunt in Babylonem. Ibi, præ angustia animi, cœpit orare Deum, & agere pœnitentiam. Deinde, reuersus in Hierusalem, sustulit idololatriam, & cultum Dei restaurauit. (2. Paralipom. 33. 11.) Aliqui putant, Isaiam Prophetam, iubente Manasse, serra lignea in duas partes dissectum esse, vt Epiphanius, Isidorus, Eusebius, Hieronymus, & alij apud Turniellum in Annalibus, Anno mundi 3338. num. 4. Vide Baronium in Martyrologio, die 6. Iulij.

32. AMON, filius Manassis, fuit impius. Secutus est impietatem patris, sed non pœnitentiam. In propria domo à suis subditis interfectus est. (4. Reg. 21. 19. & 2. Paralip. 33. 11.)

33. IOSIAS, filius Amon, fuit optimus. Cœpit regnare, cum esset octo annorum. Et multa præclare gessit, vt habetur 4. Regum 22. & 2. Paralipomen. 34. & 35. Primò, abstulit ex Iuda & Hierusalem, itémque ex vniuersa terra Israël, omnia excelsa, lucos, aras Baalim, sculptila & simulacra. Secundò, iis ablatis, curauit per Helciam Sacerdorem instaurari Templum Domini. Tertiò, In instauracione Templi inuentus est liber Legis seu Deuteronomij, quem Helcias misit Regi legendum. Quartò, Rex, lecto libro, scidit vestimenta sua, & exterritus est propter maledictiones, quæ in illo libro habebantur contra transgressores legis. Sciebat enim multos Reges ex suis antecessoribus, vnà cum populo, deseruisse legem Dei, & coluisse idola: ac proinde merito timebat, ne omnes istæ maledictiones venirent super Iudam & Hierusalem. 5. Itaque